

LBRIS

We know
books

Kassák Lajos

Poezii alese

Selecție și traducere din limba maghiară
de George Volceanov

Prefață de Farkas Jenő

PARALELA 45

*Prefață. Kassák Lajos în contextul
avangardei europene (1887-1967), de Farkas Jenő 5*

- o, viață, viață, noi plângem, noi plângem, ne tânguim..., 23
- meșteșugarii, 28
- cu stâlpul publicitar, 30
- versuri, la ceas de astenie, 32
- pe țarini de iulie, 35
- monotonie, 37
- mineri în zori de zi, 39
- către bucurie, 41
- târgul, 42
- tânărul muncitor, 44
- calul moare. păsările își iau zborul, 46
- poezie pe-o piatră funerară, 63
- epitaful meu, 64
- averea și-arsenalul meu, 65
- clipa roșie, 66
- mâinile, 68
- cerneala-n toate și-n tot locul, 69
- statuia din piață, 70
- recviem pentru o femeie, 71
- întrebare, 79
- sfârșitul legendei, 80
- plimbare în cerc, 81
- așa, 83
- unitate, 84
- echilibru, 85
- călătoriile mele, 87

înfăptuirea legii, 146
propunere de pace, 148
ceea ce nu pricep, 149
toaleta intimă, 150
oful orbului, 151
ochii, 152
pete solare, 154
vântul de la miazănoapte, 155
pe înserate, 156
atracția iubirii, 157
hotărât, 158
nu, 159
de aici și de dincolo de zidul plângerii, 160
resemnare, 161
presupunere, 162
între două puncte, 163
cine s-o gândi la mine, 165
notă explicativă la două montaje de-ale mele, 166
sfârșit de vară, 167
ah viață, 168
meditație vesperală, 169
12, 170
firul rupt, 171
glasul nopții, 172
frumusețe necruțătoare, 173
tragedia de la aberfan, 174
sub cerul vietnamului, 176
presimțire, 177
un an nefast, 178
sunt cu tine, 179

LIBRIS
o, viață, viață, noi plângem,
noi plângem, ne tânguim...

We know
books

A fost o vreme când noi iscam sfintele minuni ale acestei lumi,
noi salutăm, jucându-ne zglobii, întâiul dar al femeii,
noi îl boceam pe omul culcat în mormântul răcoros
și cântam deasupra grâului verde și ne puneam în calea furtunii
înverșunate:

acum suntem prizonieri în turnul întunecos.

Graiul nostru este mai clinchetitor decât aurul,
cuvântul nostru este mai înmiresmat ca roza primăverii
și există câmpii nesfârșite, munți și văi încărcate cu flori,
de unde ne dau replică ciocârlile și pâraiele cu apa azurie,
dar, vai, omul asurzește într-o luptă neghioabă.

Zadarnic răsună limba noastră de-oțel în peisajul caselor cenușii
doar ele, măicuțele ce se oferă morții,
veterani triști ai poftelor, ne mai înțeleg pe noi.

— O, flori cu potire răsunătoare, crini galbeni de metal!

Astfel suspină uneori și din ochii lor frumoși
se și rostogolește mărgăritarul viu al tristeții.

Doar ele, iubitele tăcerii, ne mai înțeleg
și, dacă pe pragul lor își pictează floarea sânge neprihănit de om,
răzbate până la noi jalea adâncă a inimii lor,
pentru ca și mâine și poimâine
să ne ia în derâdere cântecul cristalin melițele sălbatice, răgușite.

Stăteam ghemuit pe covorul verde al casei împrejmuite cu săruturi și ochii îmi pășteau bune speranțe pe posomorâtele lanuri de litere. Ci, vai, zveltele rânduri negre îmi năpădeau mintea cu rebusuri negre ca smoala. Din țării, o floare mare de sticlă și-a scurs sângele asupra mea, un gnom ochelarist a arat la pian o muzică diluendo de Lehar, oglinzile dezmierdau fete lascive dornice să se dăruiască, iar eu mă gândeam, însingurat, la cele cinci răni ale lui Iisus și noaptea asta îmi învinețea gura mai tare ca moartea.

Pe urmă, s-au revărsat zorile pe crucea ferestrei triste. Dimineața a salutat răsând un om ofilit și am privit, cu gura căscată de-uimire, strada cu brațe de aur, pe care mărșaluiau soldați tărcăți sub cerul strălucitor, în cizme cu botul pătrat și pe cai cu coama zbârlită, fornăitori. Pe căștile lor argintii râdeau trandafirii dăruiți de fete, din casele ce se uitau mânate de curiozitate se revărsau frumoase
flori sângerii
și, în ritmul picioarelor potcovite, în prăvălie se-mprăștiau și negustorii grășani și crâșmarii ramoliți, cu inimi păroase, gura porților scuipa cu un scrâșnet slujnice fioroase, cu burți de
păianjen,
soldații scâldați de razele soarelui surâdeau aroganți și cântau fără griji despre patrie și iubita lăsată în urmă.

Cântau soldații pe placul limbilor aprige, deasupra lor drapelurile îmbătate jucau leapșa cu vântul și, în timp ce tobele răpăitoare răpăiau lumea pe urmele lor, eu mi-am strâns viața într-un vârf de ac – și mi-am zis:
pe cel trântit la pământ de zâzania ce-a copt,

LIBRIS | We know books
ciruză i-a fredonat cântec de leagăn înima lui Decembrie,
pe care l-au umplut de amărăciune cu șuturile lor calfele de fierari
furioase,

cel care-a tocit spinarea Europei în papuci stricați,
cu care noaptea a jucat fotbal cu nasturi pe multe terenuri de iarnă,
cel care își plânge stomacul de ani de zile cu ochi îndurerăți
și s-a jucat cu femeile: căpora nici coloana vertebrală a morții
nu le mai este de-ajuns;
al cărui piept are circumferința de 85 de centimetri cu două
guturaie la culme,
pe care-l amuțește patima cu-ascuțișul hangerului,
o, vai, și sărmanul de mine trebuie să plece acum, să plece.

Se destrăma de-acum ritmul schilod al oastei
și-așijderea picura și de pe pervazuri tăcerea,
slujnicele plângeau aplecate deasupra ciubărelor unsuroase,
pe stradă încă mai zăngăneau gătlejurile câtorva țânci veseli –
iar eu eram mai neajutorat decât orbul împletitor de coșuri,
pe care, cu o țidulă jegoasă pe piept,
tocmai sub ochii mei l-a gonit destinul.

Brrr... bum... bumbum... bum...
plânge în hohote cerul și plânge pământul
și soldații dansează cu moartea.
Șșșși... brrrum pa-pa-pa, bum... bumm,
cântă un cancan turbat mortiera iadului:

Ura!

Pe deal un trâmbițaș indian vomită foc,
se înspăimântă pământul și, în marginea pădurii îndepărtate,
mistuite de flăcări,
rânchează bărboșii armăsari normanzi:

Numai de-al naibiil

Zzzzu... bum, bum... bumbumbum.

Haite de tunuri înverșunate latră pe câmp
și sângele se joacă deja de-a arteziana purpurie,
râde vântul în hohote, se frânge șira podurilor de piatră
și, în vale, ritmul locomotivelor turbate e-amețitor.

Vahiu... hiii-hi-hi-hi-hi-i-i.

Acum, sute de amintiri superstițioase gâdilă mintea soldaților,
sunt unii care-și flutură panglicile roșii pariziene spre cer,
alții care-și păzesc ca pe ochii din cap lâna de aur berlineză,
unii pe care îi fac să plângă dangătele albe ale Moscovei,
și în cosmos se răspândește sfânta voioșie
din Arangelovaț, Debrețin, Cingtau și Cetinie.

Undeva pe soldați îi așteaptă cuiburi calde de bebeluși
și sute de coapse de femei drăgăstoase,
dar aici pretutindeni e sânge, e sânge, iar ei nu pot decât să omoare.
Deasupra lor, păsări sălbaticе, de oțel, cântă despre moarte
pre-pre-pre, pre... pre...rererere...re-re-e-e-e...
și-i sânge, sânge, sânge și foc, foc, foc,
sânge și foc, iar deasupra, ca niște șacali zburători, urlă șrapnelul.
Bâzâie roiuri de gloanțe... Comete de-oțel mistuite de foc...
Grenade gri, bondoace...
și undeva pe oceanele cu coama înspumată,
ca tauri de bronz furioși se năpustesc U 9 și XII.
Fu-u-uuuîî... bum... bururu-u... bumm... bumm...
șșiu-țupp, paca-paca-paca-paca-brura-ru-u-u-u...
fru-urru-u-u-u... picc... frrrrrrrru-u-u-u-u-u,
și-n praful învolburat de vânt e-o tufă de trandafiri în flăcări.

Fumul mursecă gâtlejul soldaților, provocând răni strașnice,
dar văzul se-ascute din nou ca pumnalul pe lâna neagră,
copitele a doi catări prăbușiți pe dealuri scurmă cerul,
apoi, încet-încet, se scufundă și asta în spațiu
și în stepa nesfârșită, ca lupii speriați, cu ligamente rupte,
soldații pământii își fură văicărindu-se bieteke inimii bolnave
și pe unde pășesc, pretutindeni e sânge... e sânge... e sânge.

La orizontul nesfârșit, soldații istoviți,
cu ochii descompuși, s-au adunat buchet.

E ora șapte și vântul așterne un doliu de-amurg rece.

Soldații se-ncordează-ntr-o coloană dură
și pornesc peste câmpiile sălbatice, măloase:
se zvârcolesc în interminabile șiruri șerpuitoare,
iar ici-colo se li se mai zărește armamentul de-oțel.
Deasupra lor, păsări gălăgioase, cu pene ca abanosul
purced spre asfințit: acolo unde soarele se-ascunde într-o pădure
deasă de nori.

S-a ascuns soarele din calea lor, ca o fecioară tristă, 'mbujorată
și-n calea lor nu roiesc stelele.

De pe colinele îndepărtate scrutează spațiul
ochi stacojii, opal și turcoaz, de santinele.

Undeva răsună muzica vagoanelor de marfă bogate...

Aici tăcerea ce urmează iernii stă în rășina surdă
și cerul cu chipu-i mohorât trezește morții
cu biciul de argint al ploii.

Noi nu suntem savanți și nici popi melancolici, cu guri de aur,
și nici eroi nu suntem, din aceia conduși în luptă cu răcnete
încrâncenate,
ce zac acuma leșinați pe câte-un fund de mare, pe munți scăldați
de soare
și pretutindeni pe câmpii trăsnite, pretutindeni, în lumea-ntreagă.
Acum, sub firmamentul azuriu, se scaldă ceasurile-n sânge nelegiuit...
Ci noi, de-acum, suntem departe de toate acestea.
Ședem pe fundul întunecos al blocurilor:
tăcuți și-ntregi, ca însăși materia indestructibilă.
Ieri încă mai plângeam, iar mâine, mâine, poate, secolul se va minuna
de fapta noastră.
Da! Pentru că din degetele noastre urâte, boante, deja se înfiripă
noua forță,
iar mâine vom bea aldămașul pe noile ziduri.
Mâine vom azvârli, din azbest, fier și gigantice blocuri de granit,
viață peste ruine
și la o parte cu decorațiile! cu lumina lunii! cu imnele orficel!
Vom construi zgârie-nori și, în joacă,
și copia turnului Eiffel.
Poduri cu tălpi de bazalt. Vom propulsa în spațiu, din oțelul ce
cântă noi mituri,
pe șinele moarte, locomotive zgomotoase, înfocate,
care să strălucească și să gonească pe calea ferată,
ca meteorii amețitori de pe bolta cerului.
Vom inventa noi culori și vom trage noi cabluri pe fundul oceanului,
și vom ispiti femeile coapte, de-o frumusețe nepereche,
pentru ca pământul să nutrească o rasă nouă

LIBRIS | We know books

și să se bucure noii poeți, care aduc cântare noii înfățișări a timpurilor:
la Roma, la Paris, la Moscova, la Berlin,
la Londra și la Budapesta.